

Česko čeká nápor nejstarších seniorů. Za deset let jich budou statisíce, systém na ně není připraven

10. 09. 2026 POLITIKA A EKONOMIKA

Pokud nevytvoříme kapacity v sociálních službách, bude stále více starých lidí končit v nemocnicích. Ilustrační foto: generováno AI Gemini

Česko se rychle přibližuje k momentu, kdy se počet nejstarších seniorů zdvojnásobí. Systém péče je ale už dnes na hranici kapacit. Asociace poskytovatelů sociálních služeb proto připravila návrh sedmi kroků. Od vytvoření národního investičního plánu přes propojení zdravotní a sociální péče až po masivní posílení terénních služeb a digitalizaci. Pokud přitom stát nezačne rychle jednat, přenesení se drtivá zátěž na rodiny a nemocnice, což poškodí celou ekonomiku.

**Pojistěte se
proti nechtěným
suvenýrům**

*Sleva platí od 20. 5. 2026 do 20. 9. 2026.

Jistíme vás. To je jisté

**30%
sleva**

PVZP

Jaké kapacity sociálních služeb budeme potřebovat za 10 let, aby systém zvládl demografický vývoj? To je otázka, kvůli které si Asociace poskytovatelů sociálních služeb (APSS) nechala udělat analýzu, kterou nyní prezentovala i na sněmovním sociálním výboru. Zároveň připravila 7 kroků, které bychom měli přijmout, abychom se na situaci včas adekvátně připravili. A všechno tak nezůstalo jen na bedrech neformálních pečujících.

„Neformální péče dnes tvoří 80 % veškeré péče. Česká republika je typická tím, že má menší kapacitu pobytových služeb a více spoléhá na rodinnou péči, stejně jako středozemní, baltické a další středoevropské země,“ konstatuje prezident Asociace poskytovatelů sociálních služeb Jiří Horecký.

Poptávka po službách ovšem poroste. Zatímco loni žilo v Česku 128 tisíc lidí nad 85 let, v roce 2035 to bude 220 tisíc. Někou sociální službu přitom vyžaduje 40 % seniorů nad 85 let a pravidelnou pomoc tři čtvrtiny.

**Lékařská kariéra
s podporou na
špičkovém pracovišti.**

Klikni a pošli žádost ještě dnes.

Největší problém: nedostatek pracovníků

V současnosti máme v Česku 62,5 tisíce lůžek s tím, že sociální služby evidují 108 tisíc neuspokojených žádostí (70 tisíc do domovů pro seniory a 38 tisíc do domovů se zvláštním režimem). Naštěstí je ale toto číslo podle Horeckého nadsazené. V reálu máme zhruba 12 až 13 tisíc žádostí seniorů, kteří by mohli nastoupit v jednotkách týdnů.

Faktem ovšem je, že pokud systém nezačneme na demografický vývoj rychle připravovat, hrozí pět hlavních rizik. Nedostatek kapacit a pracovníků povede k přetížení rodin, to k přelévání klientů do nemocnic a to zase k rychlému nárůstu nákladů.

Jedním z největších problémů je a do budoucna bude nedostatek pracovníků. U nás sice podle Horeckého chybí v sociálních službách jen 2 % lidí (zatímco v západních státech to bývá násobně víc), deficit se ale bude prohlubovat. Již dnes v celé Evropě schází sociálním službám 1,3 milionu pracovníků, podle Evropské komise jich ovšem do roku 2050 bude potřeba ještě dalších 1,6 milionu. A to se jich každý rok importují desítky tisíc z třetích zemí.

Nejschůdnější varianta: Navyšme rovnoměrně všechny složky

O kolik tedy potřebujeme navýšit kapacity, aby se systém v Česku nesesypal? Při vyváženém modelu, kdy navýšíme všechny složky, bychom podle analýzy APSS v roce 2035 potřebovali mít v sociálních službách 111 tisíc lůžek. Zásadní posílení bude nutné v terénní péči, kde vzroste potřeba ze současných 34 tisíc na 55 tisíc pracovníků. A přibude i lidí v neformální péči, a to ze současných 139 tisíc na 190 tisíc. Náklady by při tomto modelu stouply z 80 miliard na 137 miliard korun.

Na druhou stranu ovšem můžeme na přípravu rezignovat a nechat kapacity pobytových služeb ve stávajícím stavu, což by znamenalo 40 až 45 tisíc seniorů bez potřebné pobytové péče. Důsledkem by byl nárůst zátěže rodin (počet pečujících by vzrostl na 216 tisíc), odchody z trhu práce a tlak na nemocnice.

Co se stane, když neuděláme nic?

Je tu ale i scénář, kdy by došlo ke zmrazení celého systému. Na současné úrovni by tedy zůstaly nejen pobytové služby, ale také ty pečovatelské, komunitní a odlehčovací. To by s sebou neslo 233 tisíc neformálních pečovatelských, přesun části seniorů do nemocnic a dopady na trh práce i ekonomiku.

„Pokud by se realizoval tento scénář, objem péče by odpovídal 68 tisícům plných úvazků. V některých případech jde o příjemce starobního důchodu, ale v některých jsou to zaměstnanci, kteří odejdou z trhu práce a budou tam chybět,“ konstatuje Jiří Horecký.

Na druhou stranu ale můžeme hrát i se scénářem plné institucionalizace, kdy by v sociálních službách pobývalo 231 tisíc lidí. To by ovšem vyžadovalo investice 310 miliard a roční náklady až 180 miliard korun. I z personálních důvodů tak zůstává taková varianta nerealizovatelná.

7 kroků, které by měla udělat vláda

Na základě analýzy přitom Asociace poskytovatelů sociálních služeb přichází s tím, že by vláda měla udělat 7 kroků:

1. Zřídit koordinační orgán, který vyšle signál pro systémové, investiční a další klíčové aktivity.
2. Přijmout národní investiční plán dlouhodobé péče do roku 2040.
3. Integrovat sociálně-zdravotní péči – vytvořit zákonný rámec dlouhodobé péče, zavést sdílené financování, posílit zdravotní péči v domovech, vytvořit pozici koordinátora péče pro osoby s vysokou mírou závislosti.
4. Masivně rozšířit domácí a komunitní péči – zdvojnásobit kapacity pečovatelské služby, rozšířit osobní asistenci a odlehčovací služby, financovat komunitní centra a denní stacionáře, podpořit vznik multidisciplinárních týmů v obcích.
5. Podpořit rodinné pečující – zavést systém „doprovázení“ a podpory neformálních pečujících, rozšířit síť odlehčovacích služeb, financovat bezplatné poradenství a vzdělávání pečujících.
6. Přijmout personální strategii pro sociální služby – postupně zvyšovat mzdy a platy pracovníků, umožnit kariérní systém změnou kompetencí a kvalifikací, zjednodušit zaměstnávání kvalifikovaných pracovníků ze zahraničí, snížit administrativní zátěž.
7. Digitalizovat a řídit systém na základě dat – vytvořit centrální registr žadatelů o sociální služby, propojit zdravotní a sociální datové systémy, zavést telemedicínu a vzdálený monitoring seniorů, využívat umělou inteligenci pro plánování kapacit a predikci potřeb.

Výstavbu nikdo nekoordinuje

Podle Horeckého by nyní bylo třeba udělat pořádek v tom, kdo co v Česku staví. „Něco budují města, něco kraje, do něčeho investuje soukromý sektor, do něčeho investují pojišťovny, do něčeho teď začínají investovat banky, které chtějí část svých aktiv přesunout do výstavby domovů. Do něčeho chtějí investovat penzijní fondy, do něčeho se počítá s investicemi z evropských zdrojů. Je tu tedy řada investic, ale my vůbec nemáme představu, kde se co staví. Nikdo nekoordinuje, jestli je někde domovů málo nebo hodně, nikdo se s aktéry nebaví o tom, kolik peněz je kde potřeba,“ poukazuje Jiří Horecký.

Ten také upozorňuje, že zatímco soukromý sektor postaví domov za tři roky s náklady na lůžko 2,5 až 3 miliony korun, veřejnému sektoru výstavba trvá 10 až 15 let a náklady na lůžko mohou být 4 až 11 milionů korun.

Peníze navíc v rozpočtu nejsou

Na potřebu koordinace výstavby přitom poukazuje i šéfka sociálního výboru Sněmovny Monika Brzesková (KDU-ČSL). „Jsou obce, které by se rády spojily a vytvořily pro své území třeba domov pro seniory nebo odlehčovací službu. Starostové ale někdy nejsou v oblastech kovaní a je tam potřeba pomocná ruka,“ konstatuje.

Místopředseda výboru Vítězslav Schrek (ODS) zase apeluje na nezbytnost všech uvedených kroků. „Žádné jedno samospásné řešení není.

Kombinace budování lůžkových kapacit prostřednictvím veřejného i privátního sektoru, pečovatelských a terénních služeb a vzdělávání neformálních pečovatelů jsou tři základní pilíře, bez kterých výsledku nedosáhneme,“ zdůrazňuje.

Podle poslance Mariana Jurečky (KDU-ČSL) se ovšem s investicemi do kapacit v rozpočtu na příští rok nepočítá. „Nárůst neodpovídá potřebě, kterou už dnes přesně známe. Kapacity nepostavíme z roku na rok. Dnes jsou tam ale peníze pouze na záchrannou dávku, aby sociální služby nějak přežily další rok. Vůbec se tam nepočítá s nutnými investicemi do budoucna. Skončilo financování z Národního plánu obnovy, ale nic na to nenavazuje.

Přitom by se nic nestalo, kdyby na dálnice šlo o tři miliardy méně a peníze putovaly na sociální infrastrukturu, kterou je potřeba dobudovat,“ dodává Jurečka.

Michaela Koubová